

[B] **DE ROMAN ALS HANDBOEK VAN MULTICULTI
PROBLEMEN. “BADAL” VAN ANIL RAMDAS**

De eerste keer dat ik de roman *Badal* van Anil Ramdas wegleedde, was na een pagina of twintig. Daar begint de ik-figuur aan een vriendin omstandig te beargumenteren wat een goed onderwerp zou zijn voor een workshop over het thema apartheid – geheel conform de ergste derdewereldliteratuur, die ook zo vaak verziekt wordt door eindeloos politiek correct gewauwel. De scène eindigt met een exegese van de ik-figuur over de muziek van het Kronos Quartet. Hoe suf kan literatuur zijn? Ik snakke naar een politiek incorrect, maar o zo menselijk banaal conversatietje van Robert Vuijsje.

Een paar pagina's verder moet de ik-figuur zijn vriendin (mysterieus S. gedoopt) de hele plot van de *Contes d'Hoffmann* van Offenbach over zich heen laten komen. Dat geeft niks, ze verdient niet beter, maar de lezer moet het ook allemaal woord voor woord meemaken, alsof er geen operahandboeken bestaan. Weer een paar pagina's verder wordt een Bollywoodfilm naverteld. De Hindoestaanse heer Badal is echter heel gelukkig met zijn S., type van de altijd luisterbereide moeke, die wel school heeft gedaan (want ze kent het woord “emancipatie”) maar die verder het liefst over het strand loopt, de haren conform alle Bollywoodfilms wapperend in het gezicht, de figurantenoren waakzaam flapperend om het gezever van haar wijze vriend.

Vervolgens komt er wel een amusant verhaal over Indiase soldaten die in de Tweede Wereldoorlog meehielpen de Atlantikwall bij Zandvoort te versterken en die met olifanten over het strand paradeerden. Maar wat doet dit verhaal in deze roman? Een beeld van de eerste Hindoestaanse migranten in Holland? Kom op: het waren geallieerde militairen. We volgen het verhaal verder. Het ene verhaaltje valt na het andere, als kastanjes die al muf zijn geworden in de schil. Het heeft er nog het meeste van weg dat na het door Thomas Vaessens uitgevonden post-postmodernisme, nu ook een “post” tot de macht drie, post-post-postmodernisme, wordt gecreëerd. Alsof Ramdas niets minder dan de definitieve roman over de multiculturele samenleving heeft willen schrijven: alles mag erin geklutst worden als in een slechte *chili con carne*. Leidraad van het verhaal is dan de klutswode van de heer

Badal, een journalist die het plafond van zijn vak heeft bereikt, vervolgens zijn leven onderdompelt in de alcohol en daarmee zijn carrière en gezin op het spel zet. Hij heeft zich voorgenomen een grootse comeback te maken met *Het Ultieme Essay*, dat moet gaan over *white trash*, oftewel de aanhangers van Geert Wilders, in de woorden van Anil Ramdas: “De nieuwe Anton Mussert”. Mussert, de NSB'er? Bij dat soort lompe vergelijkingen vraag je je af: waar is de Ramdas van de jaren negentig gebleven, die met pen en lancet, scherpzinnig en met zin voor relativisering de multiculturele samenleving wist te vangen in zowat de beste essays van dat decennium?

En dan trekt het boek opeens weer aan, als Badal een persconferentie in Londen moet gaan bijwonen over de fatwa tegen Salman Rushdie. Daar gebeurt er weer eens iets, al moet de correspondentie van *The Guardian* die hij daar ontmoet ook weer verhaaltje na verhaaltje kwijt. Het heeft allemaal niks te maken met het eerste stuk van het boek, *but who cares?*

Er komen wat vage figuren voorbij, er volgt een stukje over de ontdekking van de Amerika's door Columbus. Voortreffelijk geschreven, uitknippen, in de krant zetten, hoort hier niet thuis. Kabbel kabbel, volgend moment van opleving: door het verhaal over Columbus dat Badal in het *Weekblad* (fictie) publiceert, wordt hij uitgenodigd door Frits Bolkestein (non-fictie). Er volgt een beschrijving van het appartement van de liberale politicus, maar de dialoog tussen de heren is na twee clausen afgelopen, de scène gaat uit als een kaars. Wie interesseert zich voor het appartement van Bolkestein?

We zijn nu rond pagina honderd en er komt wat vaart in, er wordt goed verteld over een Grieks restaurant, over een reportage in Kameroen, over Badals dochter die op bezoek komt in Zandvoort, waar Badal is neergestreken, want daar zou het bar en boos moeten zijn met het slaafs volgen van Wilders/Mussert. Badal verbeeldt zich een conversatie met zijn dochter over wat belangrijk is in het leven, over zijn falen als vader, over zijn drankzucht. Ramdas schrijft het goed op. Hij redeneert niet, hij vertelt zowaar, en hij vertelt goed.

Hij begint over een speech die hij halfdronken hield op een Haags literair festival (Winternachten, non-fictie), waar ook de chef aanwezig is van de redactie van de grote krant (*NRC*, non-fictie) die

hem graag wil overnemen van het *Weekblad* (*De Groene*, non-fictie). Hij houdt zijn publiek voor dat het tijd wordt op te houden met al die multiculti shit, de chef knikt goedkeurend, het festival nodigt hem nooit meer uit. Dit is maar een van de vele, vele draden die de figuur van Badal hechten aan de figuur Anil Ramdas. Maar het spel van fictie en werkelijkheid mislukt jammerlijk, *Badal* is geen sleutelroman, het is geen ideeënroman, het is het relaas van een opgeblazen troetelmigrant die spierverkramping krijgt omdat hij te lang op zijn tenen loopt. Het boek heeft nog het meeste weg van een autobiografie die door een onhandige stagiër bij De Bezige Bij in twee dagen tijd is omgebouwd tot een hij-roman. Het einde, wanneer Badal de zee inloopt, heeft Ramdas er maar even bij gebreid. “Het treurige einde maakt ten overvloede duidelijk dat ik het niet zelf ben”, zei Anil Ramdas met een verbijsterende simpelheid in een interview (*Vrij Nederland*, 14 mei 2011). Alsof daarmee de honderdduizend andere, gemakzuchtig aangebrachte links naar zijn leven er niet meer toe doen. Sterker nog: het zijn juist vaak de pagina's waarin Ramdas zichzelf (en niet Badal) analytisch onder het mes legt, die het interessantst zijn. Als S. hem een “kwetsbare macho” noemt die neerkijkt op zijn eigen Hindoestaanse mensen, terwijl die mensen hem bewonderden vanwege zijn beroemdheid en niet omdat ze zijn werk lazen, dan zit daar een schrijvende beschrijving in van de man die zich vervreemdt van zijn achterban. Des te schrijnender wanneer de uitkomst van het verhaal blijkt te zijn dat hij zich uiteindelijk toch ook altijd aan de periferie van de Nederlandse samenleving voelde. Ik heb er bewondering voor dat Ramdas zichzelf durft neer te zetten als een verongelikt, overgevoelig mannetje dat zich gauw op zijn plaats gezet voelt door zijn naaste collega Henry (alter ego van Stephan Sanders, non-fictie). Maar op het moment dat Ramdas in interviews gaat roepen hoezeer het verhaal toch fictie is, blijft van die moet tot zelfanalyse weinig meer over.

Ik wil zeker niet zeggen dat *Badal* alleen maar dorre pagina's heeft opgeleverd. Juist de desolaatheid van Badals leven komt in de meest menselijke pagina's van het boek goed uit de verf – en dan vergeef ik de auteur graag dat er verder ook geen enkel ander karakter is dat uit de verf komt. Maar had De Bezige Bij er in plaats van een

stagiair maar een vakbekwame redacteur met een heel groot slagersmes aan gezet. Dan hadden al die beschrijvingen van films, die matte discussie over de boerka (kroeggesprek: derdewereldliteratuur), de doodvermoeiende uitleg over een *saudade*-lied, het oplepelen van het oude multiculti dramadebat met Paul Scheffer, kortom: dan was al die onromaneske rimram weggefileerd. Conrad, Naipaul, Scheffer, Bolkestein, Rushdie, Spielberg: het had allemaal weggesneden kunnen en móéten worden. Kan men zich voorstellen dat een journalist tegenover de hoofdredacteur van de belangrijkste krant van Nederland gaat uitleggen dat ‘I Could Have Done More’ uit *Schindler’s List* “het muzikale thema van de film is, schitterend gespeeld door de Joodse virtuoos Itzhak Perlman”?

De grote roman over multicultureel Nederland? Die moet er nog altijd komen. Maar dat neemt niet weg dat *Badal* over twintig jaar nog gelezen zal worden. Niet door lezers, maar door studenten, en meester Kwel zal hun de opdracht geven: “Hoofddoekjes waren in 2011 een belangrijk onderwerp in de multiculturele samenleving. Maak nu een lijstje met nog tien andere onderwerpen die in *Badal* voorkomen.”

MICHIEL VAN KEMPEN

ANIL RAMDAS, *Badal*, Amsterdam, De Bezige Bij, 2011,
410 p.
